

**UCHWAŁA NR IV.23.2024
RADY GMINY STARE KUROWO**

z dnia 25 czerwca 2024 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony
Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Stare Kurowo na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 609), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. , poz. 424)

Rada Gminy w Starym Kurowie uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Stare Kurowo na lata 2024-2030, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonywanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Stare Kurowo.

§ 3. Traci moc Uchwała Rady Gminy Stare Kurowo Nr III.12.2014 z dnia 29 grudnia 2014 roku w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Stare Kurowo na lata 2014-2024.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Adam Bogdan

Załącznik do uchwały Nr IV.23.2024
Rady Gminy Stare Kurowo
z dnia 25 czerwca 2024 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ DLA
GMINY STARE KUROWO NA LATA 2024-2030**

Adnotacja:

Usuwanie barier i zapewnienie dostępności dla wszystkich obywateli, w tym przede wszystkich osób doświadczających trudności w mobilności czy percepcji, stanowi jedno z kluczowych zadań państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 i Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027 i mając na uwadze dostosowane dla osób z niepełnosprawnością wzroku tekst dokumentu nie został wyjustowany. Zastosowano czcionkę bezszeryfową oraz odpowiednią interlinię.

Spis treści

I.	Wstęp	4
II.	Podstawa prawna	5
III.	Zgodność z innymi dokumentami	7
IV.	Charakterystyka zjawiska przemocy	7
IV.1	Pojęcie przemocy.....	7
IV.2	Rodzaje i formy przemocy oraz jej mechanizmy	9
IV.3	Fazy cyklu przemocy.....	11
IV.4	Czynniki sprzyjające występowaniu przemocy domowej.....	11
IV.5	Skutki przemocy domowej	12
V.	Charakterystyka gminy uwzględniająca sytuację społeczną i analizę danych dotyczących przemocy na terenie gminy.....	14
V.1	Charakterystyka gminy Stare Kurowo.....	14
V.2	Charakterystyka zjawiska przemocy na terenie gminy.....	20
VI.	Założenia i realizacja Programu	25
VI.1	Instytucje powołane do niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej	25
VI.2	Cele Programu	29
VI.3	Adresaci Programu	29
VI.4	Zaplanowane kierunki realizacji Programu.....	29
VI.5	Spodziewane efekty realizacji Programu	32
VI.6	Realizatorzy Programu	33
VI.7	Finansowanie Programu	33
VI.8	Monitoring i ewaluacja realizacji Programu	33
VII.	Spis schematów, tabel i wykresów	34

I. Wstęp

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art. 18, art. 47, art. 48 i art. 71 wskazuje, że instytucja rodziny, definiowana w systemie praw człowieka jako „naturalna i podstawowa komórka społeczeństwa” (art. 16 ust. 3 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka) jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej.

Szczególnie chroniona instytucja rodziny ustrojowo jest łączona z podstawową dla systemu praw człowieka zasadą ochrony życia rodzinnego (art. 47 Konstytucji RP) i prawem rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami (art. 48 ust. 1 Konstytucji RP). Jednocześnie, w duchu subsydiarności działań władzy publicznej, przepis art. 33 Konstytucji RP nakłada na nią obowiązek konstruowania polityki rodzinnej i społecznej z uwzględnieniem zasady równych praw mężczyzn i kobiet w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. Zgodnie z art. 72 Konstytucji RP, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem instytucji i organizacji publicznych jest ochrona osób przed przemocą, również krzywdzeniem ze strony osób bliskich. Ustrojową zasadą jest także szczególna pomoc ze strony władz publicznych dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej (art. 71 Konstytucji RP). Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Badania empiryczne oraz doświadczenie wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Natomiast przemoc jest jednym z ważnych zagrożeń dla realizacji tej podstawowej funkcji rodziny, jak i dla samorealizacji każdego z jej członków. Statystycznie większość osób doznających przemocy domowej stanowią kobiety. Innymi szczególnie wrażliwymi kategoriami osób dotkniętych przemocą domową są m.in.: małoletni, osoby starsze i osoby niepełnosprawne. Szczególna ochrona i wsparcie powinny być dedykowane dzieciom, zarówno doznającym przemocy domowej, jak i będącym świadkami przemocy¹.

Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw² wprowadza zmianę dotyczącą zmiany nazewnictwa „przemocy w rodzinie” na „przemoc domową” w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Tym samym doprecyzowuje występowanie zjawiska przemocy również w związkach nieformalnych albo wśród byłych współmałżonków, którzy nie tworzą rodziny. Wyżej wymieniona ustawa zgodna jest z postanowieniami i założeniami Konwencji stambulskiej³, która definiuje przemoc domową jako wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie

¹ Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, s. 3.

² Dz. U. 2023, poz. 289, 535, 1606.

³ *Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej*

domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy też nie.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa:

1. zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
2. zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej;
3. zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia stosowania przemocy domowej.

Mając powyższe na uwadze opracowywane są na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym programy przeciwdziałania przemocy, których celem jest wyznaczenie działań na rzecz rodzin znajdujących się w kryzysie. *Gminny programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla gminy Stare Kurowo na lata 2024-2030, zwany dalej Programem*, wyznacza cele oraz kierunki zaplanowanych zadań, które będą wspierały osoby uwikłane w zjawisko przemocy domowej z terenu gminy Stare Kurowo.

II. Podstawa prawna

Gminny programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej dla gminy Stare Kurowo na lata 2024-2030 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jego przygotowania stanowi realizację zapisów art. 6 ust. 2. Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, z którego wynika, iż do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Na treść i realizację Programu mają wpływ następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997, nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024, poz. 424),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2023 poz. 901),
4. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2024 poz. 37),
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2023 poz. 2809),

6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 poz. 2151),
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz.U. 2020 poz. 2105),
8. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia (Dz. U. 2020 poz. 2066),
9. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny (Dz. U. 2011 nr 81 poz. 448),
10. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2011 nr 126 poz. 718),
11. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie Procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245),
12. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 października 2019 roku w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzajach uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2019 poz. 2080),
13. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 stycznia 2011 roku w sprawie Zespołu Monitorującego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (Dz. U. z 2011 nr 28 poz. 146),
14. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 nr 50 poz. 259).

III. Zgodność z innymi dokumentami

Założenia *Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla gminy Stare Kurowo na lata 2024-2030* zachowują spójność z dokumentami wyższego rzędu oraz z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie gminy, do których należą:

1. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030,
2. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030,

3. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Strzelecko-Drezdeneckiego na lata 2021-2025,
4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Kurowo na lata 2014-2024,

IV. Charakterystyka zjawiska przemocy

IV.1 Pojęcie przemocy

Zgodnie z nowelizacją ustawy „przemoc domową” należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej⁴.

Ponadto, w myśl definicji przemocy domowej osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa⁵.

⁴ Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, art. 2.1.

⁵ Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, art. 2.1.

Zapisy ustawy dookreślają, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej. Świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Z kolei osoba stosująca przemoc domową to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, które zostały wskazane powyżej.

Istnieją cztery niezbędne warunki definiujące przemoc, należą do nich:

- Przemoc jest intencjonalna. Jest zamierzonym działaniem jednej osoby wobec drugiej i ma na celu kontrolowanie i zmuszenie tej osoby do podporządkowania się.
- W sytuacji przemocy występuje nierównowaga sił. W relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Osoba doznająca przemocy jest słabsza, a osoba stosująca przemoc silniejsza. Nierównowaga sił może być związana z wieloma aspektami (fizycznym, osobowościowym, dotyczącym wykształcenia, itp.).
- Przemoc narusza prawa i dobra osobiste. Sprawca, wykorzystując przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku).
- Przemoc powoduje cierpienie i ból zarówno fizyczny, jak i psychiczny. Sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody⁶.

Konwencja Stambulska w odniesieniu do przemocy w rodzinie poszerza punkt widzenia o wszelkie akty przemocy występujące w gospodarstwie domowym bez względu na to czy osoby wspólnie zamieszkujące tworzą lub tworzyły rodzinę i czy aktualnie razem zamieszkują⁷.

Przemoc jest zjawiskiem negatywnym, choć bardzo często występującym w naszym społeczeństwie. Bez względu na formę czy też rodzaj występującej przemocy należy minimalizować występowanie tego zjawiska, aby dążyć do kształtowania pozytywnych i właściwych relacji społecznych w dzisiejszym świecie.

IV.2 Rodzaje i formy przemocy oraz jej mechanizmy

Przemoc przyjmuje różne formy i rodzaje. W literaturze przedmiotu wymienia się ogólnie pięć rodzajów przemocy, do których należą: przemoc fizyczna, psychiczna, seksualna, ekonomiczna oraz zaniedbanie. Współczesny świat i rozwój informacyjny przyczyniły się do wyodrębnienia jeszcze jednego rodzaju przemocy, jakim jest cyberprzemoc. Ten ostatni rodzaj przemocy jest najczęściej stosowany wśród młodego pokolenia, gdzie dostęp do Internetu, różnych portali i kont społecznościowych wpływa na kontakty społeczne.

⁶ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023, s. 3-4.

⁷ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023, s. 4.

Schemat 1 Rodzaje przemocy

Źródło: opracowanie własne, [Niebieska Linia](#)

Przemoc fizyczna – to zamierzone działanie człowieka, zwrócone przeciwko fizyczności, niosące ryzyko uszkodzenia ciała, np.: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, itp.

Przemoc psychiczna – to wszystkie działania zmierzające do poniżenia ofiary, obrażenia, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości, szantaż emocjonalny, „zabawa” uczuciami, manipulacja, wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, destruktywna krytyka i słowne ubliżanie, werbalne groźby, drwiny, taktyka nacisków (np. dąsanie się), grożenie (np. zabranieniem dzieci, popełnieniem samobójstwa, złożeniem skargi do instytucji socjalnych), brak

szacunku (np. ustawiczne upokarzanie przy innych, nieodpowiadanie na pytania), odmowa pomocy przy dzieciach czy pracach domowych, kłamstwa, okazywanie zazdrości, zdradzanie, niedotrzymywanie obietnic i wspólnych uzgodnień, izolowanie, mówienie dokąd może, a dokąd nie może chodzić osoba doznająca przemocy, ustawiczne sprawdzanie telefonu, kontrolowanie z kim spotyka się osoba doznająca przemocy, uniemożliwianie kontaktów z rodziną i przyjaciółmi, groźenie odebraniem życia lub skrzywdzeniem osoby doznającej przemocy lub dzieci, itp.

Przemoc seksualna – to zmuszanie osoby do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej wbrew jej woli i bez zgody. Zgoda musi być udzielona przez osobę zdolną do składania oświadczeń woli. Przykłady przemocy seksualnej to: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych, krytyka organów płciowych, gwałt, upokarzające traktowanie z powodu orientacji seksualnej, itp.

Przemoc ekonomiczna – przejawia się poprzez kontrolowanie finansów, odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe czy zależnych w jakikolwiek sposób, np. ograniczanie dostępu do wspólnych pieniędzy, zmuszanie do proszenia o pieniądze, uniemożliwianie dostępu do konta bankowego, niealimentacja, itp.

Zaniedbanie - stosują ją najczęściej osoby dorosłe wobec dzieci, a także członkowie rodziny wobec swoich starszych lub niepełnosprawnych najbliższych. Jest to niezaspokajanie ich podstawowych potrzeb emocjonalnych i materialnych. O zaniedbaniu można mówić w przypadku odrzucenia emocjonalnego dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, sytuacją życiową, problemami, a także stanem zdrowia i higieną. Zaniedbanie to także niezaspokajanie potrzeb żywieniowych i potrzeb związanych z ubiorem, nieudzielanie pomocy w chorobie, niepodawanie leków, zaniedbywanie higieny, itp.

Cyberprzemoc (przemoc elektroniczna) – stosowanie przemocy poprzez: prześladowania, zastraszenia, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystywaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne⁸.

IV.3 Fazy cyklu przemocy

Aby móc lepiej zrozumieć, dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc a ofiarą. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości. Istnienie tych cykli pozwala także lepiej wyjaśnić proces wiktyimizacji (stawania się ofiarą, traktowania siebie jako ofiarę) osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

⁸ [Rodzaje przemocy Niebieska Linia](#)

- faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu charakteryzujący się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowej,
- faza ostrej przemocy – charakteryzuje się wybuchem gniewu i wyładowaniem agresji, agresja w tej fazie może zagrażać zdrowiu i życiu ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary,
- faza „miodowego miesiąca” – to okres skruchy i okazywania żalu ze strony sprawcy, w tej fazie sprawca często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub udaje, że przemoc nigdy nie miała miejsca, a brak specjalistycznej pomocy w tym okresie prowadzi do ponownego rozwoju fazy narastania napięcia⁹.

IV.4 Czynniki sprzyjające występowaniu przemocy domowej

Występowanie zjawiska przemocy domowej determinują różne zachowania a prawdopodobieństwo ich wystąpień intensyfikują następujące czynniki:

- status ekonomiczny - niski poziom zarobków, zagrożenie utratą zatrudnienia;
- alkoholizm - nadmierne spożywanie alkoholu, które ogranicza możliwość kontroli własnego postępowania i podnosi prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem, powoduje zaburzenia percepcji i realnej oceny rzeczywistości;
- dziedziczenie wzorca przemocy - bycie świadkiem lub ofiarą przemocy w dzieciństwie zwiększa prawdopodobieństwo stosowania przemocy w dorosłości;
- osobowość sprawcy - chęć dominacji, wrodzona lub nabyta skłonność do agresji, brak empatii, niska wrażliwość, nieufność, zazdrość, niskie poczucie własnej wartości, obawa przed odrzuceniem i utratą własnej rodziny;
- osobowość osoby doświadczającej przemocy, tzw. dezadaptacyjność - brak umiejętności jednostki do przystosowania się do zmieniających się warunków środowiskowych i utrzymania optymalnego poziomu funkcjonowania psychospołecznego. Osobowość dezadaptacyjną charakteryzują następujące cechy, tj. przekonanie osoby, że funkcjonuje poza społecznością, lęk przed niepowodzeniami, brak wiary we własne możliwości, pesymistyczna wizja przyszłości, poczucie osamotnienia, zobojętnienie, rezygnacja, nieśmiałość w kontaktach z innymi;
- normy społeczne i kulturowe - w wielu środowiskach nadal istnieje przeświadczenie o prawie rodziców do dominacji rodziców nad dziećmi, a mężczyzn nad kobietami, praktykowane jest dyscyplinowanie dzieci za pomocą kar cielesnych oraz stereotypowe przekonanie o tym, że „własne brudy należy prać we własnym domu”, „w sprawy rodziny nie należy się wtrącać”, „nie mówi się nikomu, co dzieje się w domu”.

⁹ [Cykle przemocy Niebieska Linia](#)

IV.5 Skutki przemocy domowej

Występowanie zjawiska przemocy domowej niesie za sobą różnego rodzaju skutki. Skutki użytej przemocy mogą być różne, te fizyczne to m.in. podbite oko, siniaki i otarcia, wybity ząb, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, a nawet śmierć. Od strony psychologicznej następstwem doznawania przemocy może być apatia, depresja, a nawet samobójstwo.

Dzieci, które żyją w atmosferze przemocy domowej narażone są na dwa rodzaje niebezpieczeństw. Pierwszy dotyczy dzieci będących bezpośrednimi ofiarami przemocy a drugi, dzieci, które obserwowały sytuacje przemocy ojca wobec matki lub odwrotnie. Dzieci maltretowane, które obserwowały przemoc wobec matki były narażone na podwójne niebezpieczeństwo.

Najbardziej oczywistymi konsekwencjami przemocy domowej są obrażenia cielesne związane z bezpośrednim działaniem sprawcy na organizm ofiary: złamania, siniaki, zranienia, stłuczenia, wyrwane włosy itp. Prawdopodobnie jednak bardziej poważne są skutki psychologiczne od fizycznych urazów z wykorzystaniem seksualnym włącznie. Maltretowane osoby mogą czuć się mniej wartościowe, bezsilne, opuszczone, winne, depresyjne, lękliwe lub skrajnie wrogie. Ta psychologiczna presja może stać się przyczyną chorób psychosomatycznych takich jak migreny, bóle głowy, bóle żołądka oraz wpływać na powstawanie innych psychologicznych objawów takich jak nasilone koszmary senne, problemy z jedzeniem i z zachowaniem.

Porządkując wiedzę na temat skutków przemocy możemy podzielić je na skutki bezpośrednie i odległe.

Wśród bezpośrednich konsekwencji przemocy wymienić można między innymi:

- zachowania agresywne wobec innych,
- brak reakcji na płacz innych, brak empatii,
- niskie poczucie własnej wartości, brak przynależności do osób bliskich,
- odrzucanie siebie samego,
- poczucie krzywdy i poczucie winy,
- koszmary senne,
- zaburzenia koncentracji uwagi i pamięci,
- całkowita uległość i podporządkowanie się,
- lęki, depresja, nerwice, słaby kontakt z otoczeniem, samobójstwa,
- nietrzymanie moczu i kału, wymioty, biegunki, nawracające bóle głowy,
- ucieczki, wagary, problemy szkolne w przypadku dzieci.

Wśród odległych konsekwencji doświadczania przemocy w dzieciństwie rozpoznaje się:

- skutki somatyczne takie jak trwałe uszkodzenia narządów wewnętrznych, organiczne uszkodzenia mózgu, trwałe kalectwo fizyczne, stałe napięcie mięśni (drżenie rąk, tiki), różne choroby somatyczne;

- skutki emocjonalne, behawioralne i poznawcze takie jak poczucie winy jako cecha osobowości, uzależnienia od alkoholu, narkotyków lub innych środków zmieniających nastrój, nerwice, stosowanie przemocy wobec innych, niskie poczucie własnej wartości, depresja, anoreksja, przestępczość, tendencja do uzależnienia się od innych, dążenie do perfekcji, alienacja.

Tabela 1 Skutki przemocy według występujących form przemocy

Rodzaj przemocy	Skutki jej stosowania
Przemoc fizyczna	bezpośrednie: uszkodzenia ciała - urazy, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, siniaki, poparzenia; następujące skutki: choroby w wyniku powikłań i stresu, zespół stresu pourazowego, życie w chronicznym stresie, poczuciu zagrożenia, strachu, lęku, napady paniki, bezsenność, zaburzenia psychosomatyczne
Przemoc psychiczna	zniszczenie poczucia mocy sprawczej ofiary, jej poczucia własnej wartości i godności, uniemożliwienie podjęcia jakichkolwiek działań niezgodnych z zasadą posłuszeństwa, osłabienie psychicznych i fizycznych zdolności stawiania oporu oraz wyrobienie przekonania o daremności jego stawiania, odizolowanie od zewnętrznych źródeł wsparcia, całkowite uzależnienie ofiary od prześladowcy, stały strach i utrata nadziei, choroby psychosomatyczne, ciągły stres, zaburzenia snu
Przemoc seksualna	obrażenia fizyczne, ból i cierpienie, obniżona samoocena i poczucie własnej wartości, utrata poczucia atrakcyjności i godności, zaburzenia seksualne, oziębłość, zamknięcie się w sobie, lęk, strach, unikanie seksu, uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci sprawcy przemocy
Przemoc ekonomiczna	całkowita zależność finansowa od partnera, niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, bieda, zniszczenie poczucia własnej godności i wartości, znalezienie się bez środków do życia
Zaniedbanie	uczucie opuszczenia i osamotnienia, złość i rozczarowania, potrzeba naprawiania innych ludzi, porównywanie siebie do innych osób, potrzeba tłumaczenia się lub usprawiedliwiania ze swoich uczuć, zaburzenia jedzenia lub nadużywanie substancji psychoaktywnych, stany depresyjne, obniżona ocena własnej wartości, brak wiary w siebie, uczucie bycia gorszym
Cyberprzemoc	stany depresyjne, lękowe, strach przed najbliższym otoczeniem, wstyd, zażenowanie, stany zniechęcenia, samobójstwa, obniżona ocena własnej wartości, brak wiary w siebie, uczucie bycia gorszym, apatia, zaburzenia w żywieniu, zamknięcie się w sobie, lęk, strach

Źródło: [Skutki przemocy Niebieska Linia](#)

V. Charakterystyka gminy uwzględniająca sytuację społeczną i analizę danych dotyczących przemocy na terenie gminy

V.1 Charakterystyka gminy Stare Kurowo

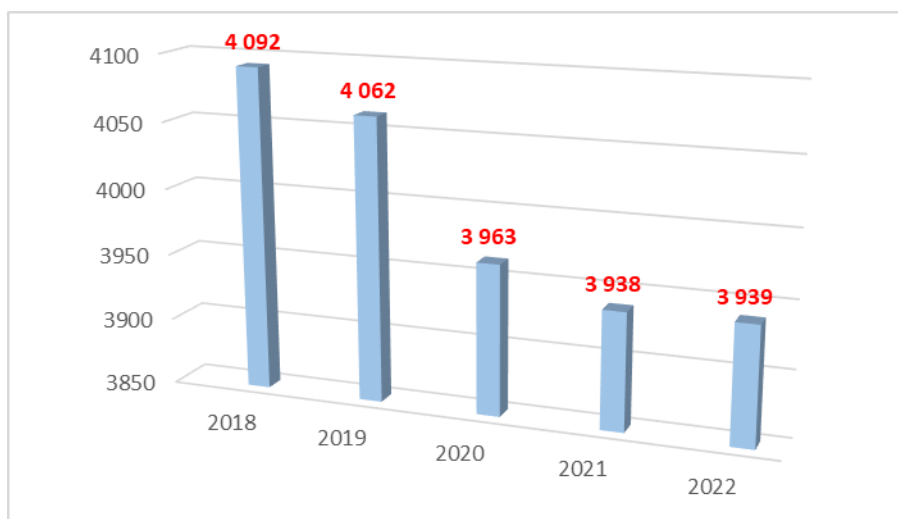
Gmina Stare Kurowo jest gminą wiejską, położoną w północno-wschodniej części województwa lubuskiego, w centralnej części powiatu strzelecko-drezdeneckiego. Siedziba władz gminy – miejscowość Stare Kurowo – położona jest w odległości ok. 40 km od Gorzowa Wielkopolskiego. Stare Kurowo graniczy z gminami Dobiegniew, Drezdenko, Zwierzyn i Strzelce Krajeńskie. Gmina zajmuje powierzchnię 77,88 km² i w jej skład wchodzi 10 sołectw: Błotnica, Głębozec, Kawki, Łącznica, Łęgowo, Nowe Kurowo, Pławin, Przynotecko, Rokitno oraz Stare Kurowo.

Jednostkami organizacyjnymi gminy są:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Kurowie,
- Gminny Zespół Oświaty w Starym Kurowie,
- Szkoła Podstawowa im. Czesława Wilińskiego w Starym Kurowie,
- Szkoła Podstawowa w Nowym Kurowie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy „U Motyla” w Starym Kurowie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Starym Kurowie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Starym Kurowie,
- Przedszkole „Chatka Puchatka” w Starym Kurowie,
- Klub Dziecięcy „Smyk” w Starym Kurowie.

Według ewidencji ludności na dzień 31 grudnia 2022 r. gminę zamieszkiwało 3 939 mieszkańców, w tym 1 999 mężczyzn i 1 940 kobiet. W analizowanych latach 2018-2022 liczba mieszkańców na terenie gminy zmniejszyła się o 153 osoby. W 2022 r. według grup funkcjonalnych osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 20,6% mieszkańców, w wieku produkcyjnym – 58,3% mieszkańców, a w wieku poprodukcyjnym – 21,1% ogółu mieszkańców.

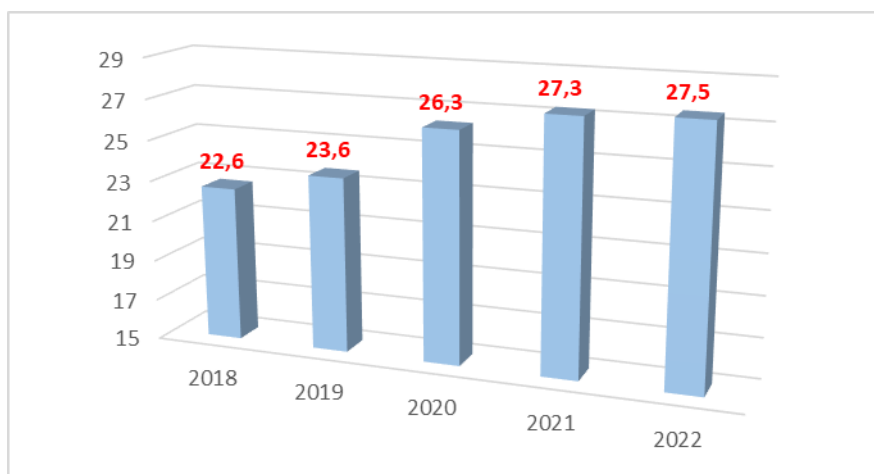
Wykres 1 Liczba mieszkańców na terenie gminy w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Gmina Stare Kurowo, tak jak cały kraj, dotknięta jest również niekorzystnymi gospodarczo zmianami w strukturze wiekowej ludności. Zjawisko „starzenia się populacji” postępuje powoli, ale jest trwałym trendem społecznym, niosący poważne zagrożenia społeczno-ekonomiczne w przyszłości. W 2022 r. współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi na terenie gminy Stare Kurowo wynosił 27,5 p.p., co wskazuje na wzrost tego wskaźnika w analizowanych latach o 4,9 punktów. Wzrost liczby osób starszych, często zależnych, niedołączonych, schorowanych może pogłębiać problem przemocy domowej, gdyż coraz częściej ofiarą przemocy padają również osoby starsze.

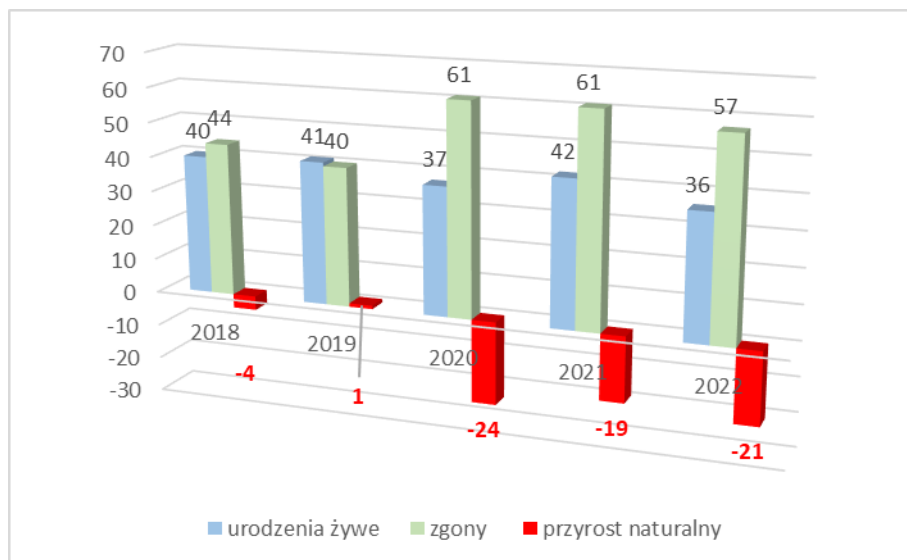
Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Cechą charakterystyczną gminy Stare Kurowo, jak w większości gminy w Polsce, jest spadek liczby ludności. Jest on wynikiem przede wszystkim ujemnego przyrostu naturalnego, który w 2022 r. wynosił -21 osób. na przestrzeni 3 ostatnich analizowanych lat widoczne jest pogłębienie się zjawiska ujemnego przyrostu naturalnego na terenie gminy.

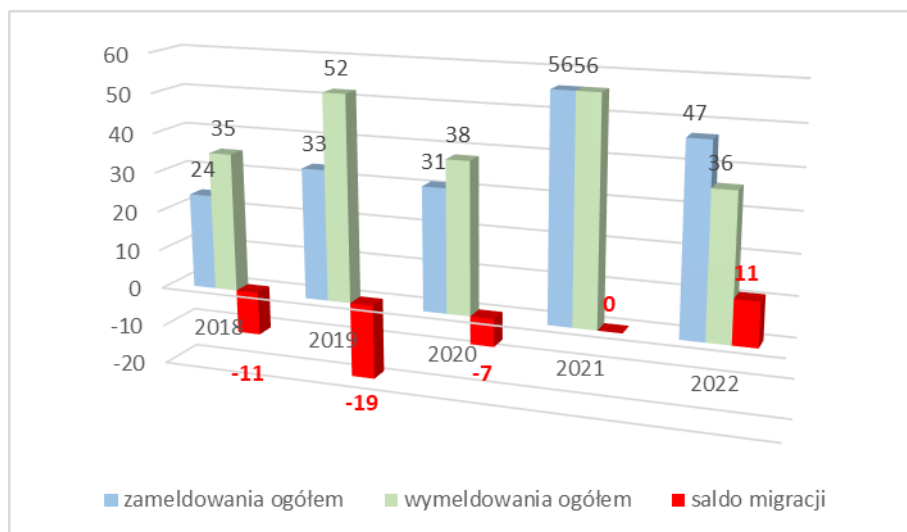
Wykres 3 Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Saldo migracji na terenie gminy Stare Kurowo w 2022 r. było dodatnie (+11 osób), co wskazuje na fakt, że coraz mniej mieszkańców wymeldowuje się z terenu gminy.

Wykres 4 Saldo migracji na terenie gminy w latach 2018-2022

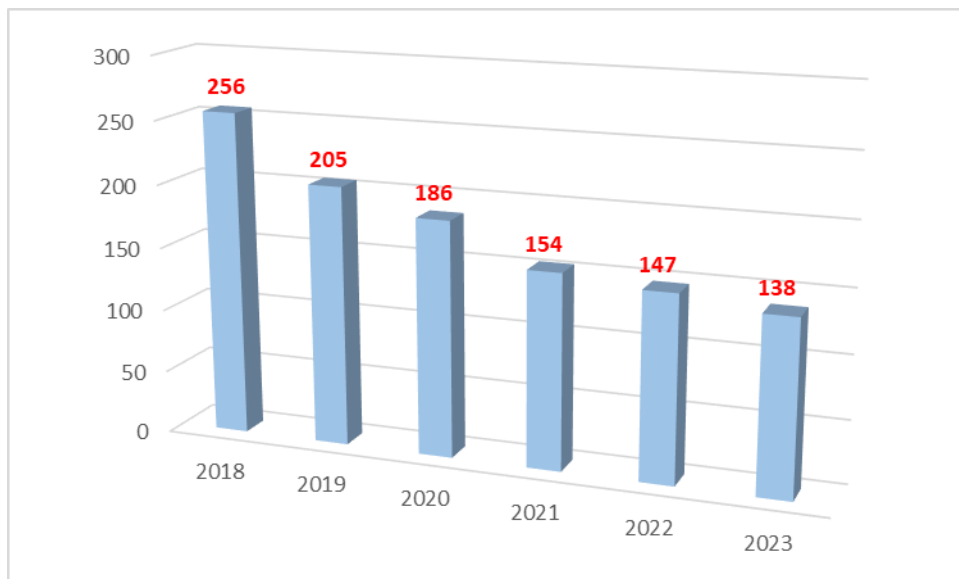

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Sytuacja społeczna na terenie gminy Stare Kurowo w oparciu o dane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Kurowie wskazują, że sytuacja życiowa wielu mieszkańców gminy poprawiła się pod względem ekonomicznym. W analizowanych latach 2018-2023 spadła liczba osób korzystających z pomocy społecznej

na podstawie wydanych decyzji administracyjnych. W 2023 r. z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji skorzystało 138 osób, czyli mniej o 118 osób w porównaniu z rokiem 2018.

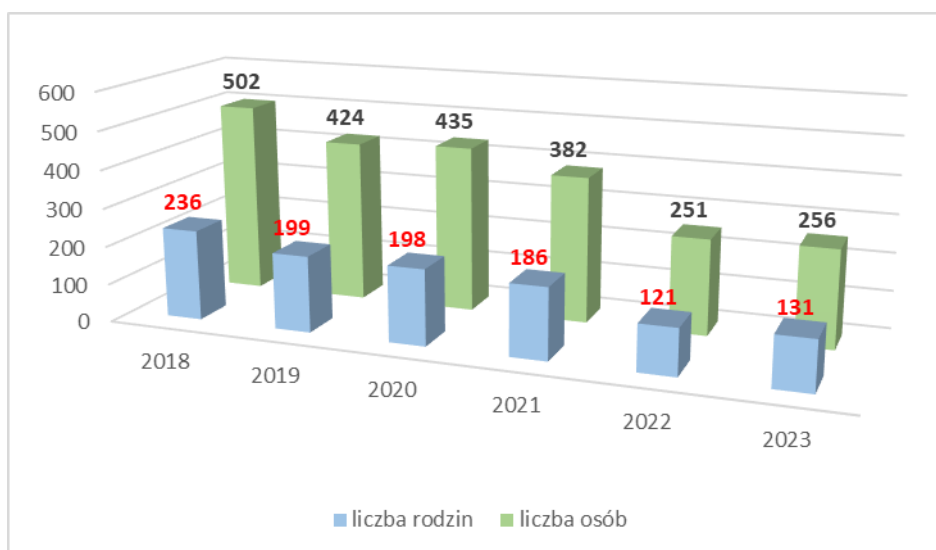
Wykres 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Kurowie

W analizowanych latach 2018-2023 spadła liczba rodzin i osób w tych rodzinach korzystających z pomocy społecznej. W 2023 r. z pomocy samorządowej skorzystało 131 rodzin, w tym 256 osób. 42 rodzinom udzielona została pomoc niefinansowa, a 82 rodziny otrzymały świadczenia pieniężne.

Wykres 6 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z terenu gminy w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Kurowie

Najwięcej rodzin z terenu gminy skorzystała z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (65 rodzin). 62 rodziny skorzystały z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej skorzystało 58 rodzin, a z powodu bezrobocia, które jest często przyczyną nadużywania alkoholu i stosowania przemocy domowej - 37 rodzin otrzymało wsparcie. Z kolei z powodu występowania przemocy domowej z pomocy społecznej skorzystało 8 rodzin (o 2 więcej w porównaniu z 2022 r.).

Tabela 2 Liczba rodzin i główne powody korzystania z pomocy społecznej w 2023 r.

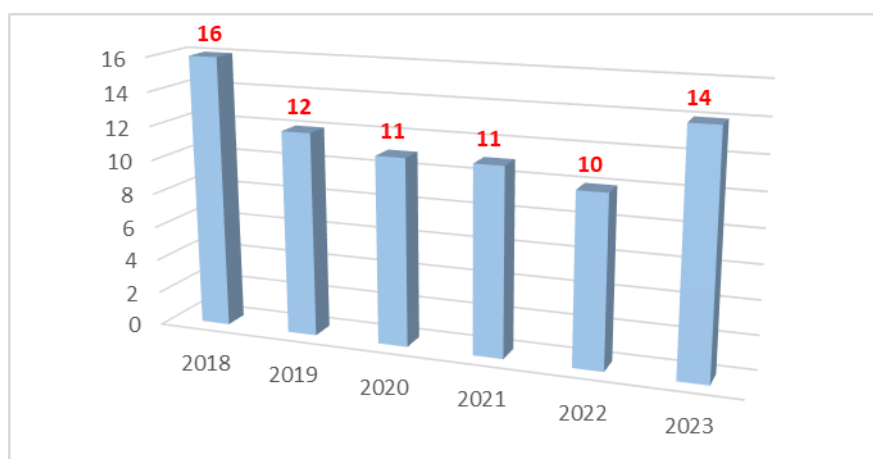
Wyszczególnienie	2023
Długotrwała lub ciężka choroba	65
Ubóstwo	62
Niepełnosprawność	58
Bezrobocie	37
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	20
Alkoholizm	19
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina niepełna)	14
Potrzeba ochrony macierzyństwa	8
Przemoc domowa	8
Bezdomność	6
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina wielodzietna)	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa (ochrona wielodzietności)	5
Narkomania	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2
Zdarzenia losowe	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Kurowie

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Kurowie zatrudnia **jednego asystenta rodziny**. Praca asystenta ma przede wszystkim charakter wspierający, socjalny, wychowawczy i jest prowadzona głównie w miejscu zamieszkania rodziny. Zasadniczą formą jego pracy jest towarzyszenie, asystowanie rodzinie. Jednocześnie asystent rodziny może być również koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, działających na rzecz danej rodziny. Zgodnie z art. 15 ust 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Wszystkie rodziny objęte wsparciem

asystenta rodziny borykają się z wieloma problemami, na które oprócz zaburzeń w sferze opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia czy niepełnosprawności składają się także uzależnienia i przemoc. Wymaga to wielokierunkowości w realizacji zadań związanych ze wsparciem rodziny. Występujące niejednokrotnie małe zaangażowanie rodziny w poprawę swojej sytuacji, często powoduje wydłużenie okresu współpracy asystenta z rodziną. W 2023 r. wsparciem asystenta rodziny objęto z terenu gminy Stare Kurowo 14 rodzin. Liczba rodzin, z którą współpracował asystent rodziny w latach 2018-2022 uległa zmniejszeniu o 6 rodzin w porównaniu z rokiem 2018, jednakże w ostatnim roku widoczny jest wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia asystenta. Z uwagi na pogłębiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz współczesny kryzys wielu rodzin liczba rodzin objętych wsparciem asystenta może ulegać w kolejnych latach zwiększeniu.

Wykres 7 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Kurowie

V.2 Charakterystyka zjawiska przemocy na terenie gminy

Charakterystyka zjawiska przemocy domowej w gminie Stare Kurowo została przedstawiona na podstawie danych pozyskanych z różnych instytucji zajmujących się problemem przemocy domowej, które działają na terenie gminy oraz powiatu. Należą do nich: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Starym Kurowie, Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Starym Kurowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku, a także Prokuratura Rejonowa w Strzelcach Krajeńskich i Komenda Powiatowa Policji w Strzelcach Krajeńskich.

ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA PODSTAWIE DANYCH Z PROKURATURY REJONOWEJ W STRZELCACH KRAJEŃSKICH

Analiza danych z ostatnich lat pochodzących z Prokuratury Rejonowej w Strzelcach Krajeńskich wskazuje na spadającą liczbę wszczętych postępowań w związku z art. 207 k.k., w którym jest mowa o:

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Dane pozyskane z Prokuratury Rejonowej w Strzelcach Krajeńskich dotyczą całego obszaru działań Prokuratury, a nie wyłącznie gminy Stare Kurowo. Jednakże widać, że w analizowanych latach 2021-2023 systematycznie wzrasta liczba wszczętych postępowań w związku z art. 207 k.k.

W 2023 r. zakończono 23 postępowania, w których sprawa trafiła do Sądu. Tyle samo spraw z art. 207 k.k. zostało umorzonych.

Tabela 3 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z Prokuratury Rejonowej w Strzelcach Krajeńskich

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba wszczętych postępowań w związku z art. 207 k.k.	52	57	68
Postępowania zakończone skierowaniem do Sądu	23	25	23
Postępowania zakończone umorzeniem postępowania	22	16	23

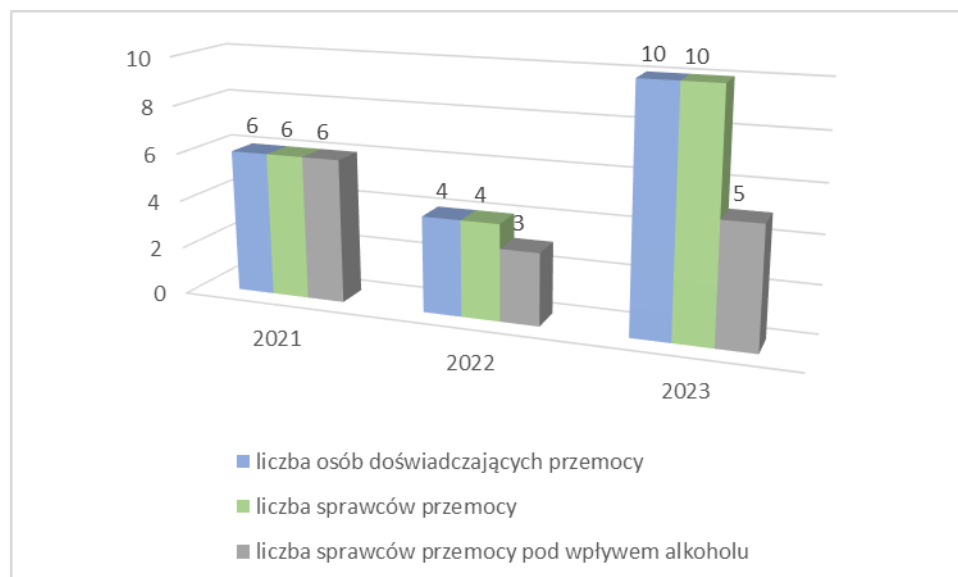
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Prokuratury Rejonowej w Strzelcach Krajeńskich

ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA PODSTAWIE KOMENDY POWIATOWEJ POLICJI W STRZELCACH KRAJEŃSKICH

Na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Strzelcach Krajeńskich wynika, że w analizowanym okresie lat 2021-2023 widoczna jest tendencja spadkowo-wzrostowa dotycząca liczby sprawców przemocy domowej i ofiar przemocy. W 2023 r. odnotowano duży wzrost liczby sprawców przemocy (10 osób), ale widoczny jest spadek sprawców przemocy działających pod wpływem alkoholu. W 2021 r. wszyscy

sprawcy przemocy znajdowali się pod wpływem alkoholu, a w 2023 r. widoczne jest działanie przemocowe, które nie było usprawiedliwiane nadużywaniem alkoholu, co niewątpliwie budzi wiele wniosków i jest sygnałem bardzo niepokojącym.

Wykres 8 liczba osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc w gminie w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Strzelcach Krajeńskich

Z danych statystycznych wynika, iż przemocy domowej doświadczają w przeważającej mierze kobiety, gdzie sprawcami przemocy są mężczyźni. W 2023 r. odnotowano 7 kobiet doświadczających przemocy i w porównaniu z latami poprzednimi ich liczba wzrosła. Wśród sprawców przemocy w 2023 r. odnotowano 9 mężczyzn oraz 1 kobietę. W 2023 r. odnotowano także 2 osoby nieletnie, które doświadczyły przemocy domowej. W analizowanych latach z terenu gminy nie odnotowano żadnego nieletniego będącego sprawcą przemocy domowej. Wszystkim zewidencjonowanym sprawcom przemocy została założona „Niebieska Krata”.

Tabela 4 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba Niebieskich Kart	6	4	10
Liczba osób doświadczających przemocy	M:1 K:4 N:1	M:0 K:4 N:0	M:1 K:7 N:2
Liczba sprawców przemocy	M:6 K: 0 N 0	M:4 K:0 N:0	M:9 K:1 N:0
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu	M:6	M:3	M:5

	K: 0	K:0	K:0
	N:0	N:0	N:0

[M - mężczyźni, K – kobiety, N – nieletni]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Strzelcach Krajeńskich

ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA PODSTAWIE DANYCH POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W DREZDENKU

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku wynika, że wzrosła w niewielkim zakresie liczba sprawców przemocy zakwalifikowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego. PCPR udziela wsparcia zarówno osobom doświadczającym przemocy, jak i osobom stosującym przemoc domową. Dla osób stosujących przemoc przewidziano program korekcyjno-edukacyjny, mający na celu uzyskanie niezbędnej wiedzy służącej zmianie destrukcyjnych dla rodziny zachowań, na zachowania zgodne z ogólnie obowiązującymi normami. W 2023 r. do takiego programu zostało zakwalifikowanych 3 sprawców przemocy, w tym 1 mężczyzna i 1 kobieta. Jednakże w programie wziął udział tylko 1 mężczyzna. W badanych latach nie odnotowano osób doznających przemocy, które wzięły udział w grupie wsparcia.

Tabela 5 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z PCPR w Drezdenku w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba sprawców przemocy zakwalifikowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego	2M	1K, 2M	1K, 2M
Liczba sprawców przemocy uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym	1M	0	1M
Liczba osób doznających przemocy, które brały udział w grupie wsparcia	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Drezdenku

ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA PODSTAWIE DANYCH Z GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W STARYM KUROWIE

Dane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Starym Kurowie wskazują, iż w 2021 i 2023 r. na leczenie odwykowe złożono po 1 wniosków. Każdego roku 1 mężczyzna był kierowany do Sądu.

Tabela 6 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z GKRPA w Starym Kurowie w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe	1	0	1
Liczba osób, które zostały skierowane do Sądu	1	0	1

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba kobiet skierowanych do Sądu	0	0	0
Liczba mężczyzn skierowanych do Sądu	1	1	1
Liczba zgłoszeń ze względu na źródło:			
• Pracownik socjalny	1	0	0
• Asystent rodziny	0	0	0
• Rodzina	0	0	1
• KPP	0	0	0
• Sąd Rejonowy	0	0	0
• Zespół Interdyscyplinarny	0	0	0
• Prokuratura	0	0	0
• Kurator społeczny	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GKRPA w Starym Kurowie

ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA PODSTAWIE DANYCH ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO W STARYM KUROWIE

Z danych pochodzących z Zespołu Interdyscyplinarnego w Starym Kurowie (ZI) wynika, że w 2023 r. prowadzono łącznie 17 procedur „Niebieskiej Karty”. Najwięcej „Niebieskich Kart” wpłynęło do Zespołu Interdyscyplinarnego z Policji (11 zgłoszeń). W 2023 r. odnotowano 14 osób doznających przemocy, w tym 12 stanowiły kobiety.

Tabela 7 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Starym Kurowie

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba Niebieskich Kart z podziałem na instytucje, od których wpłynęły do ZI	Policja:4 OPS:4 Oświata:0	Policja:4 OPS:5 Oświata:0	Policja:11 OPS:4 Oświata:2
Liczba osób dorosłych dotkniętych przemocą z podziałem na płeć	M:2 K:9	M:2 K:9	M:2 K:12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Starym Kurowie

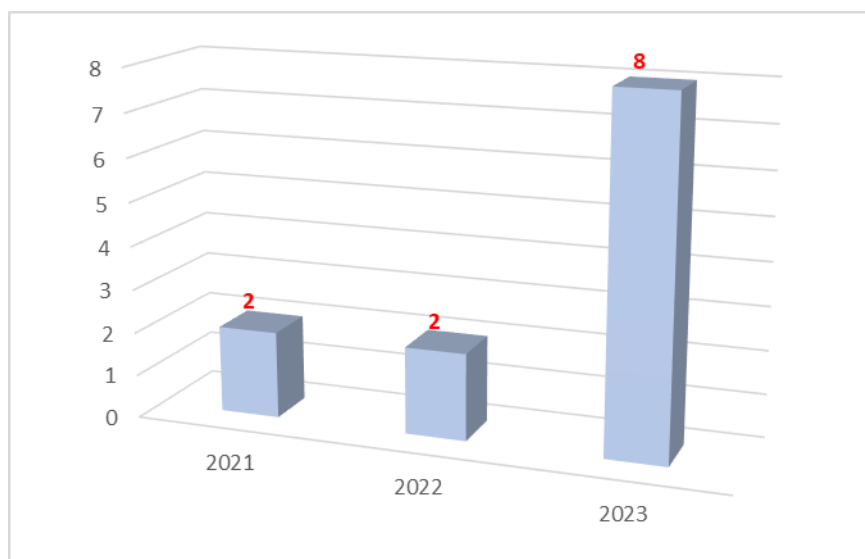
Zespół Interdyscyplinarny w 2022 r. odbył 6 posiedzeń. Przeprowadzono procedurę „Niebieskiej Karty” w 13 rodzinach (9 wszczętych w 2022 r., 4 kontynuowanych z 2021 r.). Działaniami GZI objęto 44 osoby. Utworzonych zostało 13 Grup Roboczych, które odbyły łącznie 32 spotkania. Z kolei w 2023 r. Zespół Interdyscyplinarny odbył 5 posiedzeń. Przeprowadzono procedurę „Niebieskiej Karty” w 17 rodzinach (13 wszczętych w 2023 r., 4 kontynuowanych z 2022 r.). Działaniami ZI objęto 37 osoby. Utworzonych zostało 14 Grup Roboczych, które odbyły łącznie 35 spotkań.

Na terenie gminy Stare Kurowo zjawisko przemocy domowej nie stanowi dużego problemu społecznego. Jednakże należy pamiętać, że przemoc domowa jest w dalszym ciągu zjawiskiem, które trudno jest

zdiagnozować i przedstawić za pomocą danych statystycznych. Zważywszy na różne rodzaje przemocy coraz częściej spotyka się stosowanie przemocy ekonomicznej, seksualnej czy cyberprzemocy. Świadomość i wiedza społeczeństwa w zakresie rodzajów przemocy i ich skutków jest w dalszym ciągu na niskim poziomie, szczególnie wśród młodego pokolenia i kobiet, które najczęściej są ofiarami przemocy.

Warto podkreślić, że z danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że na terenie gminy w 2023 r. wzrosła czterokrotnie liczba dzieci, które doświadczyły przemocy domowej. Jest to bardzo niepokojący sygnał, który należy wnikliwie monitorować w szczególności na terenie gminnych placówek oświatowych.

Wykres 9 Liczba dzieci doświadczających przemocy domowej w gminie Starym Kurowie w latach 2021-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Starym Kurowie

VI. Założenia i realizacja Programu

VI.1 Instytucje powołane do niesienia pomocy ofiarom przemocy domowej

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie gminy mają obowiązek świadczyć różne instytucje, do których należą: gmina, policja, prokuratura, pomoc społeczna, ośrodki zdrowia, placówki oświatowe oraz organizacje pozarządowe.

1) zadania samorządu lokalnego - gminy

Obowiązek przeciwdziałania przemocy domowej, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi¹⁰, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową. Zadanie to realizowane jest m.in. poprzez: powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego, działalność GKRPAiPN oraz kampanie społeczne o charakterze informacyjno-edukacyjnym.

2) zadania Zespołu Interdyscyplinarnego

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) jest koordynowanie działań instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności diagnozowanie problemu przemocy, podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą, inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą oraz rozpowszechnianie informacji o możliwościach udzielania pomocy. Zadaniem Zespołu jest również inicjowanie działań w stosunku do sprawców przemocy domowej. Członkami Zespołu są przedstawiciele pomocy społecznej, Policji, oświaty, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ochrony zdrowia, kuratorzy sądowi i przedstawiciele organizacji pozarządowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W skład Zespołu mogą wchodzić też prokuratorzy. Zespół Interdyscyplinarny powołuje

Grupy diagnostyczno-pomocowe mające na celu budowanie i realizację strategii postępowania dla konkretnej rodziny dotkniętej przemocą. W skład Grupy diagnostyczno-pomocowych wchodzi przedstawiciele służb i instytucji posiadających kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu specyficznych problemów w konkretnej rodzinie (wśród nich mogą być członkowie ZI), skład Grupy diagnostyczno-pomocowej jest zawsze dobierany w zależności od potrzeb rodziny.

3) zadania policji

Do podstawowych zadań policji należy m.in.: ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców. Działania chroniące ofiary przemocy podejmowane są przez policję zgodnie z obowiązującym prawem: interwencja, sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa), zatrzymanie sprawców przemocy stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia, wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa, zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa, podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy, a także udzielanie informacji ofiarom przemocy o możliwości uzyskania pomocy.

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez całą dobę, dlatego interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji

¹⁰ Dz. U. 2023, poz. 165.

rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy sprawcą a ofiarą oraz umożliwienie osobom doznającym przemocy domowej uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Ogromną rolę w walce z przemocą odgrywają dzielnicowi, którzy jako pierwsi mają kontakt z pokrzywdzonymi, przyjmują zawiadomienia o przestępstwie, pouczają o przysługujących ofierze prawach, informują o placówkach niosących pomoc pokrzywdzonym, tj. schroniskach, placówkach psychologiczno-pedagogicznych.

4) zadania prokuratury

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno- skargowym lub na wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek: wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo, wyjaśnienia okoliczności czynu, zebrania i zabezpieczenia dowodów, ujęcia sprawcy, a w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego lub tymczasowego aresztowania.

5) zadania Sądu Rejonowego

Prowadzenie spraw karnych wobec sprawców przemocy oraz spraw opiekuńczych przed sądami rodzinnymi mającymi na celu ochronę dzieci. Sąd Rejonowy prowadzi nadzory kuratorskie rodzinne i dla osób dorosłych.

Do Sądu Rejonowego – Wydziału Rodzinnego i Nieletnich można składać następujące wnioski i pozwy:

- wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej,
- wniosek o zawieszenie władzy rodzicielskiej,
- wniosek o pozbawienie władzy rodzicielskiej,
- pozew o zasądzenie alimentów na dziecko,
- wniosek o uregulowanie sposobu kontaktowania się z dziećmi,
- sprawy przeciwko nieletniemu zdemoralizowanemu albo takiemu który popełnił czy karalny,
- wniosek o wgląd w sytuację dziecka,
- wniosek o zakaz osobistej styczności z dziećmi,
- wniosek o przysposobienie,
- wniosek o wydanie dziecka,
- wniosek o rozstrzygnięcie istotnych spraw dotyczących dziecka,
- pozew o przyczynianie się do zaspokojenia potrzeb rodziny,
- wniosek o nakazanie wypłacania małżonkowi wynagrodzenia za pracę drugiego małżonka.

Do Sądu Rejonowego – Wydziału Cywilnego można składać następujące wnioski i pozwy:

- pozew o zniesienie małżeńskiej wspólności majątkowej,

- wniosek o podział majątku wspólnego,
- pozew o eksmisję.

Do Sądu Okręgowego - Wydział Cywilny można składać następujące wnioski i pozwy:

- wniosek o unieważnienie małżeństwa,
- pozew o rozwód.

6) zadania pomocy społecznej

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom, rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się m.in. w przypadku ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu, przemocy domowej. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać. Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- przeprowadzić wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji,
- przygotować plan pomocy,
- w przypadku stwierdzenia przemocy, wszcząć procedurę Niebieskiej Karty, skierować do odpowiedniej instytucji zajmującej się przemocą, w zależności od potrzeb, zapewnić schronienie w specjalistycznym ośrodku wsparcia.

7) zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

Do głównych zadań na rzecz rodziny dotkniętej przemocą PCPR prowadzi szereg działań, m.in.: konsultacje i poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne, prowadzenie warsztatów pogłębiających umiejętności wychowawcze rodziców, psychoterapię systemową dla rodzin zastępczych, prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla rodziców.

8) zadania ochrony zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne objawy uszkodzenia zdrowia somatycznego, zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest także rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć, umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania, poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy. Pracownicy służby zdrowia mogą także wystawać na prośbę poszkodowanych zaświadczenie lekarskie o stwierdzonych obrażeniach, informować ofiary o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, a w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomić inne służby, np. pomoc społeczną, Policję, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa (np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania

seksualnego) pracownicy ochrony zdrowia mają obowiązek zawiadomić Policję oraz wszcząć procedurę Niebieskiej Karty.

9) zadania oświaty, placówek edukacyjnych

Nauczyciel, wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest ofiarą bądź świadkiem przemocy ma obowiązek: sporządzić jak najpełniejszą dokumentację spostrzeżeń, nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka, współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie w sytuacji stwierdzenia występowania zjawiska przemocy domowej, powiadomić sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka, wspierać dziecko oraz jego rodzinę podczas realizowania planu pomocy oraz monitorować prawidłowości i skuteczności oddziaływań pomocowych. Dodatkowo, w przypadku stwierdzenia występowania przemocy domowej, placówka oświatowa ma obowiązek wszcząć także procedurę Niebieskiej Karty. Przedstawiciele oświaty biorą udział w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i w Grupach diagnostyczno-pomocowych.

10) zadania organizacji pozarządowych

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy ofiarom przemocy i przeciwdziałania przemocy domowej, powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie itp. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizacje społeczne organizują: telefony zaufania, Punkty Informacyjno-Konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, świetlice dla dzieci. W ramach swej działalności oferują, m.in.: pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym, prowadzenie klubów i świetlic środowiskowych, pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków, pomoc socjalną, a także pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci. Ofiary przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem osobom doznającym przemocy, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych. Istotną kwestią jest współpraca oraz wymiana informacji na temat zdiagnozowanego zjawiska występowania przemocy. Tylko w takim stopniu i zakresie istnieje możliwość rzeczywistej i fachowej pomocy ofiarom przemocy.

VI.2 Cele Programu

Głównym celem realizacji *Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla gminy Stare Kurowo na lata 2024-2030* jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego problemu społecznego na terenie gminy.

Realizacja celu głównego będzie możliwa poprzez:

1. działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
2. działania w zakresie ochrony osób doznających przemocy;
3. oddziaływania wobec osób stosujących przemoc, a także podejrzanych o przemoc domową;
4. zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

VI.3 Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

- mieszkańców gminy Stare Kurowo, w tym osób zagrożonych przemocą domową;
- osób dotkniętych przemocą domową;
- osób stosujących przemoc;
- świadków przemocy domowej;
- władz lokalnych oraz podmiotów, instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie gminy.

VI.4 Zaplanowane kierunki realizacji Programu

W ramach realizacji *Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla gminy Stare Kurowo na lata 2024-2030* zaplanowano następujące działania:

Tabela 8 Zaplanowane działania w ramach realizacji Programu

Lp.	Działanie	Wskaźniki rezultatu	Okres realizacji	Realizator
1	Diagnozowanie problemu występowania zjawiska przemocy na terenie gminy.	- liczba zdiagnozowanych osób, rodzin doświadczających przemocy;	2024-2030	OPS, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, policja
2	Realizacja programów edukacyjnych, terapeutycznych, w tym prowadzenie grup wsparcia, edukacyjnych i innych dla osób doznających przemocy domowej i osób uwikłanych w przemoc domową.	- liczba zrealizowanych programów; - liczba grup wsparcia; - liczba osób biorących udział w programach;	2024-2030	GKRPA, ZI, PCPR
3	Poradnictwo specjalistyczne, pomoc specjalistyczna dla osób doznających przemocy domowej – działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego (w tym pomoc psychologiczna, medyczna, prawna)	- liczba osób korzystających z poradnictwa; - liczba udzielonych porad;	2024-2030	OPS, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, policja, gmina, organizacje pozarządowe, GKRPA, PCPR
4	Interwencja kryzysowa, w tym udzielanie schronienia dla osób doznających przemocy domowej.	- liczba osób objętych wsparciem;	2024-2030	PCPR, OPS
5	Oddziaływania wobec sprawców przemocy domowej (Niebieska Karta)	- liczba Niebieskich Kart;	2024-2030	ZI, PCPR, ochrona zdrowia, policja
6	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej.	- liczba zorganizowanych działań; - liczba odbiorców działań;	2024-2030	OPS, placówki ochrony zdrowia, policja, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, GKRPA

7	Organizowanie szkoleń dla osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.	- liczba osób biorących udział w szkoleniach;	2024-2030	ZI, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
8	Rozwijanie współpracy między instytucjami z terenu gminy, działającymi w obszarze wspierania rodziny.	- liczba przeprowadzonych działań;	2024-2030	OPS, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, policja, gmina, organizacje pozarządowe, GKRPA, PCPR
9	Opracowanie programów osłonowych, edukacyjnych i prowadzenie działań dotyczących zapobiegania przemocy domowej.	- liczba opracowanych programów, procedur; - liczba przeprowadzonych działań;	2024-2030	OPS, placówki oświatowe,
10	Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych.	- liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;	2024-2030	Placówki oświatowe
11	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinne.	- liczba upowszechnionych informacji;	2024-2030	OPS, gmina, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia,
12	Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.	- liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 Kk, - liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, - liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej	2024-2030	OPS, Sąd Rejonowy
13	Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej.	- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na ustanie przemocy domowej;	2024-2030	OPS, ZI,

Źródło: opracowanie własne

VI.5 Spodziewane efekty realizacji Programu

Wykrycie zjawiska przemocy domowej jest niewątpliwie trudnym zagadnieniem w pracy społecznej różnych instytucji działających na rzecz rodziny. Jeszcze trudniejsza okazuje się droga udzielania wsparcia i pomocy sprawcom i ofiarom przemocy domowej. W większości ani jedni, ani drudzy nie przyznają się do doświadczania zjawiska przemocy. Każda grupa kieruje się innymi powodami i przesłankami. Sprawcy nie przyznają się do winy, gdyż często są nieświadomi swojej agresji, zaniedbań, psychicznego znęcania się nad bliskimi. Uważają, że ich zachowanie jest normalne, odpowiednie i słuszne. Z kolei osoby doznające przemocy z powodu wstydu, bezradności i przede wszystkim strachu, często nie przyznają się do doświadczania niepożądanych zachowań sprawcy. Odpowiednia i właściwa droga resocjalizacji jednej i drugiej grupy osób uwikłanych w przemoc będzie owocna jedynie w momencie przyznania się do problemu i chęci jego rozwiązania. Podstawowymi oddziaływaniami terapeutycznymi w pracy z ofiarami przemocy domowej powinna być praca nad:

- zwiększaniem poczucia bezpieczeństwa,
- przywracaniem zaufania do ludzi, przynależności,
- nabywaniem umiejętności rozpoznawania oraz wyrażania uczuć i emocji,
- zwiększaniem poczucia własnej wartości.

Z kolei odpowiednie oddziaływania terapeutyczne w pracy ze sprawcami przemocy powinny skupiać się na:

- leczeniu i eliminacji zaburzeń będących przyczyną stosowania przemocy,
- uświadamianiu sprawcom o destrukcyjnych skutkach własnego postępowania,
- nabywaniu umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych i trudnych w inny sposób niż przemoc,
- zwiększeniu kontroli nad własnym zachowaniem i analizowaniu różnych skutków takiego postępowania.

Przewidywanymi i spodziewanymi efektami realizacji Programu będzie:

- 1) Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
- 2) Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
- 3) Zbudowanie na terenie gminy spójnego, pełnozakresowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
- 4) Zmniejszenie rozmiarów występowania zjawiska przemocy domowej.
- 5) Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
- 6) Spadek liczby przypadków przemocy domowej.
- 7) Ochrona dzieci i osób starszych doświadczających przemocy domowej.

VI.6 Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu będą:

- Urząd Gminy w Starym Kurowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Kurowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Starym Kurowie,
- Zespół Interdyscyplinarny w Starym Kurowie,
- Policja,
- Placówki oświatowe,
- Organizacje pozarządowe
- Instytucje ochrony zdrowia,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Drezdenku.

VI.7 Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy, uzyskanych dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł w miarę możliwości.

VI.8 Monitoring i ewaluacja realizacji Programu

Gminny programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla gminy Stare Kurowo na lata 2024-2030 obejmuje zarówno zadania samorządu lokalnego, jak i innych instytucji i podmiotów działających na terenie gminy. Realizacja Programu wskazuje na wysoki stopień jego zorganizowania, a przedstawione procedury – spójność działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec ofiar i sprawców przemocy domowej z ternu gminy. Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja zadań w zakresie, formie i w stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców gminy zgodnie z przyjętymi procedurami oraz stała współpraca uczestników Programu i monitoring działań.

Monitoring będzie prowadzony w formie sprawozdania rocznego z realizacji osiągniętych wskaźników rezultatów, które zostały ujęte w Programie. Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego i przedstawia je Wójtowi oraz Radzie Gminy do końca marca każdego roku.

Ewaluacja z kolei pozwoli dokonać oceny skuteczności podejmowanych działań względem lokalnych potrzeb w zakresie eliminowania zjawiska przemocy domowej na terenie gminy. Zostanie przeprowadzona na koniec realizacji Programu w 2030 r. W przypadku wystąpienia nieprzewidzianych czynników, które będą miały decydujący wpływ na realizację zaplanowanych działań przewiduje się możliwość wykonania ewaluacji mid-term w trakcie realizacji Programu, która będzie podstawą do zmiany zapisów w niniejszym dokumencie.

VII. Spis schematów, tabel i wykresów

Spis schematów

Schemat 1 Rodzaje przemocy.....9

Spis tabel

Tabela 1 Skutki przemocy według występujących form przemocy13

Tabela 2 Liczba rodzin i główne powody korzystania z pomocy społecznej w 2022 r.18

Tabela 3 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z Prokuratury Rejonowej w Strzelcach Krajeńskich20

Tabela 4 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w latach 2021-202321

Tabela 5 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z PCPR w Dreżdenku22

Tabela 6 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z GKRPA w Starym Kurowie23

Tabela 7 Analiza statystyczna przemocy domowej na podstawie danych z Zespołu Interdyscyplinarnego w Starym Kurowie.....	23
Tabela 8 Zaplanowane działania w ramach realizacji Programu	30

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców na terenie gminy w latach 2018-2022.....	15
Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2018-2022	16
Wykres 3 Przyrost naturalny na terenie gminy w latach 2018-2022.....	16
Wykres 4 Saldo migracji na terenie gminy w latach 2018-2022.....	17
Wykres 5 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2018-2022	17
Wykres 6 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z terenu gminy w latach 2018-2022	18
Wykres 7 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2022	19
Wykres 8 liczba osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc w gminie w latach 2021-2023	21
Wykres 9 Liczba dzieci doświadczających przemocy domowej w gminie Starym Kurowie w latach 2021-2023	24